

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
הר"ר ירחמיאל ב"ר יוסף
דב אונגר ז"ל
חתן הרה"ג יהודה מאיר
קראוס זצ"ל נכד רבינו
הגה"ק זצ"ל
נלב"ע בשיבה טובה
ובדעה צלולה
ביום ד' מרחשון,
זכה לצאצאים ת"ח יר"ש
תנצב"ה

פר' חיי שרה תשפ"ג

בס"ד, גליון מס' 37

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' חיי שרה

מעלת שרה אמנו ע"ה שהיתה עושה חסד

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ

(בראשית כ"ג ב')

וזה הרמז במה שהכ' של תיבת "לבכותה" הוא כ' זעירא, כי בא לרמז על האות כ' דפרק אשת חיל בסוף משלי (ל"א כ') "כפה פרשה לעני וידי' שלחה לאביון", כדמצינו במדרש (תנחומא חיי שרה ד') דכל הפרק קאי על שרה אמנו ע"ה. (ח"א עמ' נ"ו)

הנה אברהם אבינו ע"ה בכה וספד לשרה על מעשי' הטובים, הצדקה וחסד בהכנסת האורחים ושהיתה מגיירת את הנשים ומקרבתן לעבודת ד' וקיום רצונו (בראשית רבה ל"ט י"ד), ועכשיו שנסתלקה נחסרה עבודה זו.

שיהיו כל מעשיו לשם שמים

וַתִּשָּׂא רַבֵּקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתִּרְאֶה אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמֶל, וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלְזֶה הַהוּלֵךְ בַּשָּׂדֶה לְקִרְאָתִנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אַדְנִי וְגו'

(בראשית כ"ד ס"ד-ס"ה)

ועתה בראות רבקה את יצחק יוצא לשוח בשדה והי' נראה כי הוא "הולך בשדה לקראתנו" ואין זה מדרכי הצדיקים, עלה לה חשש אולי יש משהו בדברי הליצנים. וזהו ששאלה את העבד "מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו", כי ראתה שהוא הָדוּר (כדפירוש רש"י) ומאידך גיסא הוא "הולך בשדה לקראתנו", לכן שאלה מה טיבו.

ויאמר העבד "הוא אדוני", כך הוא ממש כאביו אברהם אדוני³ שבכל מעשיהם גם כאשר הם נוהגים בדרך ארץ, הכל לשם שמים.

(ח"א עמ' ס"ב)

הנה איתא במדרש (בראשית רבה נ"ט י"ב) כי מי שרוצה לעשות שידוכין יצא וישמע מה שהכלבים מנבחים, כלומר מה בעלי הדיבה² ופחותי הערך אומרים, כי אנשי מעלה לא יפרסמו הפגמים.

וכאן הכלבים והיינו ליצני הדור היו אומרים שיצחק הוא בן אבימלך, ולבן שלא רצה שידוך זה שהרי רק בעל כורחו הסכים כי "מד' יצא הדבר" (בראשית כ"ד ג'), בודאי זרק חציו רבקה ואמר את דברי ליצני הדור. אך היא לא קיבלה את דברי הליצנות, ורצתה את השידוך.

שהשמחה במעוננו

ברכת מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

לנשואי הבת	הרה"ח ר' אליעזר שטיינברג
לנשואי הבן	הרה"ח ר' מרדכי כהן
לנשואי הבת	הרה"ח ר' דוב פולק
להולדת הבן	הרה"ח ר' חיים פריש
להולדת הבת	הרה"ח ר' שמעון פולק

ידוע מזהו"ק על הפסוק "ישמח ישראל בעושיו", כי בעת שמחה לצאצאיו של הנפטר, שולחים אותו ממרומים להשתתף בשמחת צאצאיו.

כל היודע על שמחה במעונו של רבינו הגה"ק זצ"ל, יודענו בהקדם.

בתפילה
בציה"ק בעיר
סאסרעגען
בהזכרת
מאות רבות
של צאצאי
רבינו הגה"ק
זצ"ל

(יום ה' פרי' לך
לך תשפ"ג)

¹ א"ה. עני ואביון הוא גם עני בדעת, רמז שהיתה מגיירת את הנשים ומקרבתן לעבודת ד'.

² על דרך שאמרו חז"ל (מכות כ"ג ע"א) כל המספר לשון הרע וכו' ראוי להשליכו לכלבים.

³ א"ה. רבינו הגה"ק זצ"ל מבאר על הפסוק ואברהם זקן בא בימים שזו מדרגת אברהם אבינו ע"ה, עיי"ש.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולאים ח"א עמ' ז')

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ההבדל בין 'אשר אנכי יושב בקרבו', לבין 'אשר אנכי יושב בארצו'

'אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם לא יתנו לך והיית נקי מאלתי'

(בראשית כד, מא)

שאמר אברהם, 'אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו', לבין מה שסיפר העבד, 'וישביעני אדוני לאמר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו'. אלא שכוונת אברהם היתה לדייק בהשבעתו את אליעזר, שהשבעה מתייחסת גם לבנות ענר אשכול וממרא, 'אשר אנכי יושב בקרבו', שאברהם ישב בקרבם והם היו 'בעלי ברית אברם'. ואם לא יוכל לקחת אשה ממשפחתו, יוכל לקחת מבנות ענר אשכול וממרא, כמו שפירש רש"י בפסוק (ח), 'ואם לא תאבה האשה ללכת אחרך ונקית משבועתי זאת', וקח לו אשה מבנות ענר אשכול וממרא, עכ"ל. ומשמע, שמשאר בנות כנען עדיין נשארה השבועה, ואסור לו לקחת מהם.

ולפי זה, אם עיקר השבועה היתה להדגיש שלא יקח מבנות ענר אשכול וממרא, היה אפשר לחשוב שאמנם אברהם ציווהו ללכת אל ארץ מולדתו, אך זה אינו כלול בשבועה. ומובן איפוא שהפסוק היה צריך לכפול ולומר, שרק אחר שיילך אל ארצו ומולדתו ו'לא תאבה האשה ללכת אחרך', רק אז 'ונקית משבועתי זאת', ויכל לקחת מבנות ענר אשכול וממרא. ואם כן עדיין אין מכאן ראייה ברורה לר"מ שצריך לכפול התנאי, כי היה על הכתוב לבאר ענין זה. ולכן בתחילה לא הביאה הגמרא ראייה מפסוק זה, אלא מהפסוק המאוחר, 'אז תנקה מאלתי', הנאמר בדברי אליעזר.

כי בדברי אליעזר נאמר שאברהם השביעו, 'לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו', כלומר שהשבועה היתה בסתם על כל בנות כנען. וקשה, היאך אמר 'ונקית משבועתי זאת', שאם לא יתנו לו ממשפחתו ייקח רק מבנות ענר אשכול וממרא, הלוא לכאורה היה צריך להיות מותר בכל בנות הכנעני. אלא צריך לומר, שמדברי אליעזר משמע שהשבועה מתייחסת לחיוב ללכת אל ארץ מולדתו, ואם 'לא יתנו לך והיית נקי מאלתי', היינו שיהיה נקי ממה שהשביעו ללכת לארצו [- אבל אין הכי נמי, שעדיין לא יהיה מותר בכל בנות כנען אלא רק מבנות ענר אשכול וממרא].

ושפיר פריך הגמ' תחילה מפסוק זה המאוחר, בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב 'אז תנקה מאלתי', משום שצריך לכפול התנאי. אלא לרבי חנינא בן גמליאל הסובר שאין צריך לכפול, למה לי הכפל, הלוא ממילא מובן שאחרי שכבר הלך לארצו, אם לא יוכל להביא משם אשה, אז יהיה נקי מהשבועה ללכת לשם. ודוק היטב וקל להבין.

שנינו במשנה (קידושין סא.), רבי מאיר אומר, כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן [- שאין כפול (רש"י)], אינו תנאי. שנאמר 'ויאמר אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן', וכתוב 'ואם לא יעברו חלוצים'. ורבי חנינא בן גמליאל חולק במשנה שם, וסובר שאין צריך לכפול התנאי.

ובגמרא (שם ע"ב) הקשו, בשלמא לרבי מאיר [- דסבירא ליה שצריך לכפול התנאי], היינו דכתיב (פס' מא) 'אז תנקה מאלתי' [- לפי שהשביעו, 'אם לא אל בית אבי תלך', תחול עליך השבועה, ומכללא לא שמעינן דאם תלך לא תחול (רש"י)], אלא הוצרך לכפול את התנאי. אלא לרבי חנינא בן גמליאל למה לי [- אחרי שכבר השביעו 'אם לא אל בית אבי תלך' וגו', מדוע הוצרך לכפול את התנאי ולומר, 'אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי', הרי לרבי חנינא ב"ג אין צריך לכפול התנאי]. ומתצתה הגמרא, איצטריך וכו'. ומקשה עוד, 'אם לא תאבה האשה' (פס' ח) למה לי, איצטריך וכו', קא משמע לן [- תירוץ הגמרא הוא, שלרבי חנינא ב"ג הכפל בפסוקים בא להשמיע שבכל אופן שלא יוכל להביא אשה ממשפחתו, בין אם קרוביה יסרבו, ובין אם היא תסרב, יהיה נקי מהשבועה], ע"ש היטב.

והנה, כל פסוקי הפרשה חוזרים ונשנים, ובתחילה מספר הכתוב את השבעת העבד ע"י אברהם, 'אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו. כי אל ארצו ואל מולדתו תלך וגו'. ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרתי וגו'. ויאמר אליו אברהם וגו' ואם לא תאבה האשה ללכת אחרך ונקית משבועתי זאת' (פסוקים ב-ח).

וחזר הכתוב על כל תנאי השבועה בדברי העבד, 'לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו. אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה לבני. ואומר אל אדוני אולי לא תלך האשה אחרי. ויאמר אלי וגו' אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם לא יתנו לך והיית נקי מאלתי' (פס' לז-לט).

ויש להבין, למה היפכו בגמרא את סדר הכתובים והקשו תחילה מהפסוק המאוחר - בשלמא לר"מ היינו דכתיב (פס' מא) 'אז תנקה מאלתי', אלא לרבי חנינא ב"ג למה לי - ורק אח"כ הקשו מ'אם לא תאבה האשה' (פס' ח) וכו'.

ונראה ליישב, דהגמ' מוכרח לכך. דצריך להבין את ההבדל בין מה

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.